

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Brno

Inspekční zpráva

Základní škola - 1. stupeň Ochoz u Brna, okres Brno - venkov

664 02 Ochoz u Brna č. 75/75

Identifikátor školy: 600111261

Zřizovatel: obec Ochoz u Brna č. 17, 664 02 Ochoz u Brna

Školský úřad Brno - venkov, Rybkova 1, 611 64 Brno

Termín konání inspekce: 15. a 16. únor 2000

Čj.	122-162/00-11086
Signatura	ol3bt104

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Základní škola v Ochozi u Brna je školou neúplnou. Od 1. 1. 1995 je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. V současné době vzdělává ve třech třídách žáky 1. - 5. ročníku. První ročník je vyučován samostatně, v další třídě je spojen k výuce druhý a třetí ročník, společně jsou vyučováni i žáci čtvrtého a pátého ročníku. Celkem je zapsáno 59 žáků. Škola sdružuje vlastní školu a školní družinu.

Ve škole jsou žáci vzděláváni podle vzdělávacího programu Obecná škola čj. 12035/97-20. V rámci povinné výuky jazyků škola vychází z místních podmínek a nabízí žákům čtvrtého a pátého ročníku anglický jazyk.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci orientační inspekce byla kvalita vzdělávání žáků hodnocena Českou školní inspekcí v předmětu český jazyk ve všech třídách, v předmětu anglický jazyk ve čtvrté a páté třídě.

Plánování a příprava výuky

Učební plány: Týdenní počty hodin a hodinové dotace předmětů v rozvrhu hodin odpovídaly požadavkům učebního plánu vzdělávacího programu Obecná škola čj. 12035/97-20.

Učební osnovy hospitovaných předmětů: Škola ve své vzdělávací činnosti realizuje schválený vzdělávací program. Učební osnovy přijatého vzdělávacího programu byly ve sledovaných předmětech plněny. Pro výuku předmětu dramatická výchova nemá škola v současné době personální zabezpečení. Nahrazuje ji v souladu s možnostmi realizace vzdělávacího programu tzv. volnou dispozicí, která je jako další vyučovací hodina přiřazována především k hodinám českého jazyka.

Výukové cíle byly v převážné většině hodin stanoveny s ohledem na obsahovou stránku výuky, méně se zřetelem na možnosti žáků a dovednosti, kterých má žák dosáhnout. Ve většině hodin byly naplněny.

Příprava na výuku: Ze sledovaných hodin lze usuzovat, že se učitelé na výuku podle svých potřeb připravují. Obsah učiva rozpracovávají v jednotlivých ročnících a předmětech do časově tematických plánů, čímž je zajištěna kontinuita výuky předmětů mezi ročníky.

O žácích se specifickými poruchami učení jsou učitelé informováni prostřednictvím písemných zpráv z pedagogicko psychologické poradny, individuální přístup k těmto dětem na základě jejich potřeb byl pozorován pouze v menším počtu hospitovaných hodin.

Plánování a příprava výuky měly celkově dobrou úroveň.

Podmínky výuky

Personální zabezpečení výuky vzhledem k ustanovení vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků není příliš příznivé. Tři učitelky mají požadovanou pedagogickou způsobilost, jen jedna z nich má příslušnou odbornou způsobilost pro výuku na I. stupni ZŠ. Anglický jazyk je vyučován učitelkou s odbornou způsobilostí. Vychovatelka školní družiny, která má 9 hodinový úvazek

ve škole, vyučuje bez pedagogické i odborné způsobilosti. Chybějící pedagogická i odborná způsobilost se v některých hospitovaných hodinách vzhledem k požadavkům vzdělávacího programu Obecná škola projevovala negativně hlavně v oblasti metodického vedení hodin.

Pedagogický sbor je převážně věkově mladší, časté změny v jeho složení v poslední době ustaly a jeho stabilizace se tak zlepšila. Učitelky mají zájem o další vzdělávání. Využívají nabídky Školského úřadu Brno - venkov. Účastní se jazykových kurzů (angličtina, němčina), seminářů týkajících se oblastí výuky českého jazyka, seminářů s psychologickou tematikou. Oblasti, ve kterých se učitelky dále vzdělávají, vycházejí především z potřeb školy.

Prostorové a materiální podmínky pro výuku žáků jsou průměrné. Přesto, že třídy jsou prostorné, vhodně a účelně vybavené, s oddechovým koutem, malý prostor chodby školy nutí žáky trávit přestávky ve třídách. Školní nábytek (lavice) neodpovídá v některých případech antropometrickým požadavkům jednotlivých žáků. Materiální vybavení učebními pomůckami pro výuku je standardní. Ředitelka školy v rámci finančních možností zakupuje do tříd nástěnné pomůcky (tabule) podporující názornost výuky českého jazyka i ostatních předmětů. Stávající pomůcky byly ve sledovaných hodinách využívány, učitelky si však často vyráběly jak pro frontální, tak i pro skupinovou práci ve třídách své pomůcky, což při dobré organizaci činností ve spojených ročnících zvyšovalo efektivitu výuky. Používané učebnice jsou vhodné. Škola je postupně dovybavována didaktickou a výpočetní technikou. Ve dvou třídách mají nyní žáci k dispozici počítač.

Psychohygienické podmínky výuky byly velmi dobré. Délky vyučovacích hodin i jejich počet v jednom dnu jsou v souladu s příslušnými ustanoveními vyhlášky o základní škole. Ve škole nezvoní na přestávky, takže žáci mohou v klidu zadanou práci dokončit. Učitelé dbají na dodržování délky přestávek sami. Pitný režim je zaveden ve spolupráci s rodiči - děti si nosí pití do školy. Dodržování psychohygienických zásad ve výuce bylo rozdílné. V některých hospitovaných hodinách se objevily relaxační chvílky, jinde byly zcela opomenuty.

Estetická výzdoba a úprava prostor školy je nápaditá a má velmi dobrou úroveň.

Podmínky výuky sledovaných předmětů měly dobrou úroveň.

Organizace, formy a metody výuky

Náročnost práce ve třídách se spojenými ročníky byla zřejmá. Přesto, že učitelky střídavě věnovaly pozornost oběma ročníkům, způsob organizace výuky spolu s větším počtem žáků ve třídě neumožňoval další uplatnění skupinové činnosti či individuální práci s potřebnými žáky.

Struktura sledovaných vyučovacích hodin odpovídala věku žáků. Výuka byla organizována tak, aby poskytovala žákům dostatek příležitosti pro zapamatování a procvičení učiva. Žáci pracovali společně pod vedením vyučujících, kterým se většinou dařilo účelně využívat vyučovací čas. Převládalo verbální učení, kdy žáci pracovali s informacemi předloženými učiteli a byli tak méně vedeni k alternativním postupům při řešení zadaných úloh. Při výkladu nové látky i při upevňování učiva byl ve většině sledovaných hodin kladen větší důraz na pamětní zvládnutí učiva, než na hledání vzájemných vztahů a souvislostí. Ve spojených ročnících a to především u starších žáků, zadávaná samostatná práce pro jednotlivé ročníky podporovala samostatnost, rozvíjela rozhodování, v ojedinělých případech i kooperaci žáků. V hodinách, ve kterých převažoval tradiční frontální styl, stereotypní pracovní činnosti žáků spolu s malým využitím názorných učebních pomůcek negativně ovlivňovaly kvalitu a efektivitu výuky. Tempo výuky se přizpůsobovalo průměrným žákům, v některých hodinách se jevílo jako pomalejší. Škola vykazuje několik žáků se specifickými poruchami učení. Potřebný

diferencovaný přístup k těmto žákům byl ve sledovaných hodinách uplatňován zřídka. Ve všech hodinách byla patrna pomoc učitelek žákům.

V hodinách *českého jazyka* procvičovali žáci mluvnické jevy převážně prostřednictvím hrových metod, ojedinele i skupinových činností. Při opakování prokazovali dobré znalosti, některým z nich se nedařila aplikace gramatických jevů. Menší prostor byl určen rozvoji komunikativních dovedností, umění používat jazyka, tj. výstižně mluvit. Učitelky se většinou spokojily se zkrácenými či neúplnými odpověďmi žáků. Písemné práce žáků a úprava sešitů měly převážně podprůměrnou úroveň, jen v ojedinelých případech byly průměrné až nadprůměrné. Klasifikace písemných prací, zejména diktátů, nemá stanovená jasná pravidla a není sjednocena. V hodinách literární výchovy žáci získávali pasivně poznatky o literatuře, vztah k četbě byl vhodným způsobem pěstován na základě pozitivní motivace. Celkově měl způsob výuky spíše povzbuzující charakter, úroveň kvality výuky ve sledovaných hodinách byla dobrá.

Výuka *anglického jazyka* byla vedena na velmi dobré odborné jazykové úrovni. V jedné hodině byla výuka stereotypní a žáci málo aktivní. Při procvičování nové látky nevhodná organizace výuky neumožnila žákům dostatečné procvičení učiva a rozvoj komunikace v anglickém jazyku. V další hodině se naopak častou změnou metod práce dařilo aktivizovat většinu žáků, vést je při odpovědích na otázky i četbě textu ke správné výslovnosti a procvičovat mluvnické učivo. V této hodině se dobře uplatnily skupinové činnosti, zadaná samostatná práce formou vhodně zvolených hrových metod nutila žáky k přemýšlení a k aplikaci získaných poznatků. Učitelka prováděla ihned korekci chyb. V hodinách nebyla pozorována zřetelná diferenciací úkolů vzhledem k žákům se specifickými poruchami učení. Celkově byla výuka anglického jazyka na dobré úrovni.

Organizace výuky, tak jako použité formy a metody práce v převážně frontálně vedené výuce, dávaly žákům menší prostor pro rozvoj kooperace a aktivního učení. Vhodné využití manipulačních pomůcek napomáhalo soustavnějšímu zapojení žáků do výuky a přispívalo k jejich soustředěnosti.

Organizaci výuky, formy i metody práce lze celkově hodnotit jako dobré.

Motivace a hodnocení

Učitelky vhodně motivovaly žáky v průběhu výuky, ve většině hodin však chyběla vstupní motivace. Ve výuce bylo často využíváno mezipředmětových vztahů, zkušeností žáků i aktualizace učiva a to jako motivačních prvků. Při zadávání samostatných úkolů si učitelé ověřovali správnost pochopení zadané práce. Objektivní průběžné hodnocení mělo v mnohých případech motivační účinek. V závěru hodin učitelky prováděly zhodnocení práce celé třídy. Sebehodnocení výkonu jednotlivých žáků nebylo v hospitovaných hodinách pozorováno, práce s chybou byla využívána ojedinele. Sebehodnocení své práce, jako cílenou metodu sebereflexe, provádějí všichni žáci v pravidelných týdenních intervalech a to písemně do žakovských knížek. K této náročné činnosti jsou průběžně vedeni vyučujícími. Snaha žáků o pokrok byla oceňována.

Úroveň motivace a hodnocení žáků byla velmi dobrá.

Interakce a komunikace

Dohodnutá pravidla jednání žáci během sledovaných hodin akceptovali a respektovali.

Učitelky komunikovaly s žáky na základě vzájemné důvěry, respektovaly jejich osobnost. V některých sledovaných hodinách vytvářely prostor pro diskusi, o různých názorech žáků společně s ostatními polemizovaly. Na projevy žáků dobře reagovaly. Tam, kde měli žáci vytvořen prostor pro vyjádření vlastního názoru, byla komunikace mezi vyučujícími a žáky velmi dobrá. Opačně tomu bylo v hodinách s převládající frontální výukou, kde se vzájemná komunikace a interakce vytrácela. Žáci se v průběhu inspekce chovali klidně a ukázněně, projevy nežádoucího chování učitelé i v obtížnějších situacích dobře zvládali.

Ve škole vládne pozitivní sociální klima. Komunikace a interakce mezi učiteli a žáky, charakterizovaná vzájemnou vstřícností a otevřeností, je na velmi dobré úrovni.

Hodnocení kvality vzdělávání

Úroveň kvality vzdělávání je pozitivně ovlivněna vstřícným přístupem učitelek k žákům. Ojediněle se uplatnilo aktivní učení a činnostní pojetí výuky. Převaha frontální výuky a stereotypní způsob vedení některých hodin bez častějšího využívání rozličných metod a forem práce snižovala efektivitu výuky.

Celkově měla sledovaná výuka dobrou úroveň.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Koncepce a plánování

Ředitelka školy zpracovala na základě možností, podmínek školy a realizovaného vzdělávacího programu Obecná škola koncepční záměry pro období roků 1998-2001. Prioritou v oblasti výchovně vzdělávací je vytvoření přátelské atmosféry mezi žáky a učiteli, rozvíjení samostatnosti, pozitivního myšlení, i praktických dovedností při přechodu do spádové ZŠ v Kanicích. Součástí koncepce školy je otevřenost školy rodičům, úzká spolupráce s nimi, spolupráce s mateřskou školou a se zřizovatelem. Roční plán práce na školní rok 1999/2000 navazuje na jednotlivé úkoly koncepce a konkrétně je rozpracovává. Klade důraz na rozvoj osobnosti žáků, spojení výchovy a vzdělávání. Krátkodobé plány mají spíše operativní charakter.

Ve školním roce 1999/2000 se vyučuje podle vzdělávacího programu Obecná škola čj. 12035/97-20. Učební osnovy jsou v hlavních bodech plněny. V rámci návaznosti výuky na druhý stupeň ZŠ lze konstatovat, že se obsah výuky v některých oblastech osnov přiklání k obsahu programu Základní škola, což vede k situaci, že jsou naplňovány jen základní a nezbytné okruhy učiva osnov Obecné školy.

Nabídkou mimoškolních aktivit škola vytváří podmínky pro kvalitní využití volného času žáků. Pro další rozvoj schopností a dovedností žáků nabízí zájmové kroužky a nepovinný předmět náboženství. Spolupracuje se Základní uměleckou školou, které jsou pronajímány místnosti v budově školy. Žáci se tak mohou vzdělávat v hudební oblasti bez toho, aby dojížděli mimo obec.

Zpracovaná koncepce školy a systém plánování má velmi dobrou úroveň.

Organizování

Ředitelka školy PaedDr. Lenka Formánková řídí školu od roku 1998. Pro její provoz stanovila organizačním řádem vnitřní organizační strukturu, která umožňuje její účinné řízení. Z organizačního řádu vyplývá i činnost jednotlivých pracovníků. Poradním orgánem ředitelky školy je pedagogická rada. Její činnost napomáhá koncepční a metodické práci školy. Vyučování probíhá podle stabilního rozvrhu hodin. Pravidla života školy jsou dána přehledně zpracovaným vnitřním řádem školy, který vhodně konkretizuje práva žáků.

Informační systém školy plní svoji funkci. Ředitelka školy je s pracovníky denně v těsném kontaktu, takže vzájemná informovanost je okamžitá a velmi dobrá. O pedagogických problémech jsou pracovníci školy informováni na pedagogických radách, důležité informace pracovníkům školy ředitelka sděluje ihned. Ochrana dat a důvěrných informací je zajištěna. Ve vztahu k zákonným zástupcům žáků využívá škola běžné formy přenosu informací - žakovské knížky, třídní schůzky a v případě potřeby operativně volí osobní projednání. Důvěrnější komunikaci s nimi napomáhá i pravidelné sebehodnocení žáků prostřednictvím žakovských knížek. Promyšlená a účinná je informovanost ze strany školy o změnách ve výsledcích práce žáků. Pro rodiče ředitelka školy zajišťuje přednášky s aktuální školskou tematikou. Škola je rodičům otevřená. Rodiče se mohou po předchozí domluvě s vyučujícím zúčastnit výuky. Na škole pracuje Sdružení rodičů, které je zaregistrováno u ministerstva vnitra.

Výroční zpráva školy je zpracována obsažně a má vzhledem k vlastní evaluaci školy velmi dobrou vypovídací hodnotu. Dokumentace školy je vedena pečlivě, v souladu s § 38a zákona č. 29/1984 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a na velmi dobré úrovni. Na veřejnosti se škola prezentuje pořádáním kulturních programů, což rozvíjí u žáků pocit sounáležitosti s obcí.

Funkčnost organizačního uspořádání školy i informačních systémů je velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka se svým příkladem a stylem řízení, ve kterém dává přednost vzájemné komunikaci, snaží vytvářet dobré podmínky pro uplatnění jednotlivých pracovníků. Základním nástrojem operativního řízení jsou zpracované týdenní plány práce. Pro hodnocení pracovníků slouží vypracovaná a zveřejněná kritéria hodnocení, stanovena především v oblasti kvality výuky a angažovanosti učitele nad rámec jeho povinností. Vzdělávací aktivity jsou ředitelkou školy podporovány. Osobní angažovanost ředitelky v činnosti školy je značná a má stimulační vliv na činnost ostatních pracovníků školy. Ředitelka reaguje na podněty ze strany pracovníků školy a v rámci možností je využívá. Vytváří prostor pro uplatnění iniciativy a tvořivosti.

Vedení a motivování pracovníků má velmi dobrou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost ředitelky školy je vzhledem k velikosti školy průběžná. Ředitelka školy systematicky sleduje plnění základních povinností i kvalitu práce jednotlivých pedagogických pracovníků. Hospitační činnost je prováděna a písemně doložena hospitačními zápisy. Z nich vyplývá, že je sledován cíl a průběh hodiny, chybí však konkretizace pozitiv a nedostatků, doporučení k další činnosti učitele. Chybí cílené sledování nápravy zjištěných nedostatků. Závěry hospitací jsou projednávány s jednotlivými pracovníky osobně. O svých zaměstnancích má dobrý přehled.

Ředitelka školy pravidelně provádí prověřování úrovně vědomostí žáků v českém jazyce a v matematice.

Funkčnost kontrolních mechanismů má dobrou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Činnost školy je plánována a organizačně velmi dobře zajištěna. Koncepční záměry školy a z ní vycházející plánování je pojato jako ucelený systém včetně vymezení základních priorit v jednotlivých oblastech práce školy. Dobrá komunikace s pracovníky školy, vytváření pozitivní atmosféry i otevřenost školy vůči rodičům zvyšuje efektivitu řízení. Kontrolní systém pokrývá všechny oblasti školy, slabší místa jsou v účinnosti kontroly směrem ke kvalitě výuky.

Celkově má řízení školy velmi dobrou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- Velkým nedostatkem školy je absence místnosti pro školní družinu. Děti ze školní družiny pobývají sice po ukončení vyučování v jedné ze tříd, avšak mladší děti, které končí vyučování dříve, nemají pro svůj pobyt ve školní družině žádný vymezený prostor. Situace se řeší v současné době tak, že děti pobývají v inkriminované době venku, v případě špatného počasí ve školní tělocvičně.
- Škola vyvíjí velice aktivní činnost v oblasti prezentace na veřejnosti. Často jsou pořádány kulturní a zábavné akce a soutěže.
- Škola vydává se značným přispěním ředitelky školy školní časopis.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zřizovací listina
- učební plány, podle kterých je výuka organizována
- učební osnovy
- koncepční záměry školy
- roční plán práce na školní rok 1999/2000
- krátkodobé plány práce
- podklady ke kontrolní činnosti ředitele školy
- výroční zpráva o činnosti školy
- školní časopis

ZÁVĚR

- Škola má pro výuku sledovaných předmětů dobré personální i materiální podmínky.
- Plánování a příprava výuky je systematická. Ve škole je přátelská atmosféra, která má kladný vliv na rozvoj osobnosti žáků.
- Vzdělávací program školy je realizován dle platných učebních dokumentů.
- Kvalita vzdělávání byla v jednotlivých třídách rozdílná. Využívání větší škály metod a forem práce aktivizujících žáky bylo v souvislosti s požadavky vzdělávacího programu Obecná škola pozorováno pouze v některých vyučovacích hodinách. Ve frontálně vedených hodinách se projevil méně efektivní učební styl. Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech měla celkově dobrou úroveň.
- Ředitelka řídí a organizuje práci školy v souladu s obecně závaznými právními předpisy. Velmi dobré vedení lidí spolu s dobrou organizací a otevřeností školy vůči rodičům a dalším subjektům zkvalitňuje celkové řízení školy. Řízení školy je na velmi dobré úrovni.
- Finanční prostředky přidělené škole ze státního rozpočtu jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům čerpány efektivně a v souladu s účelem jejich poskytnutí.

Celkově se Základní škola v Ochozi u Brna řadí mezi školy dobré.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a školní inspektor

Razítko

Školní inspektor:

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Eva Šefránková

E.Šefránková, , v.r.

V Brně dne 10. března 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:13. 3. 2000.....

Razítko

.....
PaedDr. Lenka Formánková
Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>